VAATENURK

Madis Eek,
arhitekt

Betoon tähendab sooja ning tugevat kodu

Millegipärast seostub betoon inimestele eelkõige millegi kõleda ja robustsega. Ilmselt on selles paljuski süüdi nõukogudeaegne massiivne paneelehitus, mislabi kerkis kõikjale ilmetuid suurelamuid ning ühetülbalisi elurajoone.

Pärast taasiseseisvumist põgenesid inimesed oma kodu ihaluses nn paneelikatest kas või põllupealsetesse „pappmajadesse". Nüüdseks on inimeste suhtumine muutunud ning paljud on jõudnud tõdemuseni, et paarkümmend aastat tagasi odavatest materjalidest ehitatud majade hooldamine ei ole sugugi odav. Paljud neist vajavad juba remonti, mis ei pruugi piirduda vaid välisviimistluse uuendamisega, vaid ümbertegemist vajab kogu seinakonstruktsioon.

Üha enam inimesi soovib ehitada maja pikemaks perioodiks kui vaid paarkümmend aastat, eelistades kestvamaid materjale, mis ei vaja mõne aja pärast uuendamist ning pidevat hooldust.

> Paarkümmend aastat tagasi odavatest materjalidest ehitatud majade hooldamine ei ole sugugi odav.

Üheks pea igikestvaks materjaliks on betoon. Raudbetooni leiutamisest üle-eelmise sajandi 70ndatest alates on seda ehitusmaterjali kasutatud pigem kõrgemate hoonete, sildade, tunnelite jms suuremate objektide rajamisel, kus raudbetoonkonstruktsioonile palju alternatiive ei ole.

Kuna eramud on valdavalt ühe-kahekorruselised, ei ole enamasti otsest vajadust kasutada kandekonstruktsioonides raudbetooni – piisab ka odavamast väikeplokist või puidust, betoonist tehakse vahelaed, sillused, üksikud postid jne.

Betoon ei ole kindlasti mingi eksklusiivne materjal, kuid näiteks monoliitsest betoonist seintega elamul kujuneb ehituse hinnanumber kindlasti suuremaks kui plokist või puidust analoogi puhul.

Materjalide eluiga võrreldes aga öeldakse: ma ei ole nõnda rikas, et osta odavaid asju.

Betooni kui maja põhimaterjali kasuks langeb valik kas arhitekti visiooni või tellija erisoovi tõttu, väike maja, nagu öeldud, üldjuhul tugevat betooni ei vaja. On muidugi keerulise kuju või lahendusega eramuid, kus raudbetoonkonstruktsioon on ainumõeldav. Kui betoonsein seostub paljudele paneelelamu tapeedi alt paljastunud viletsa väljanägemisega pinnaga, siis kaasaegne valatud monoliitbetoonist sein tekitab hoopis teistsuguse emotsiooni.

Vastavalt raketise valikule – vineer, laudis, ribiline kummimaatriks vms on võimalik seinapinnale anda erinevaid faktuure ja reljeefsust.

Viimastel aastatel on monteeritavate elementide puhul leidnud kasutamist ka graafiline betoon, mille puhul valamisel paigutatakse elemendi vormi põhja sobiva kujundiga paber-aeglusti, mis pärast betooni kivinemist liivapritsiga eemaldatakse. Paberil olnud kujund joonistub välja elemendi välispinnal, nii on võimalik maja seintele luua kõikvõimalikke mustreid või pilte.

> Materjalide eluiga võrreldes aga öeldakse: Ma ei ole nõnda rikas, et osta odavaid asju.

Artikli mõte pole kindlasti agiteerida inimesi tingimata betoonist eramuid tellima ja ehitama. Eelkõige on tähtis luua arhitektuur, mis arvestab konkreetset asukohta, siinseid võimalusi, keskkonda ja muidugi ka tellija unistusi.

Küsimus ja vastus

Kas süüdi on soojustus või keskkütteradiaatorid?

Tere!

Olen kogu aeg olnud teie lehe lugeja ja väga palju head nõu saanud, vahel ka hiljaks jäänud. Nimelt oli viimases numbris soovitus laka pealt saepuru mitte ära võtta, kui puistevatiga soojustada. Meie vahetasime möödunud suvel majal katuse ja tegime uue soojenduse ka lakale, aga nüüd on maja ees ja taga suured jääpurikad.

Meie majas ei ole peremeest ja naised, nii nooremad kui minusugune (77), ajavad remondiasju. Nüüd ei teagi me, kas need jääpurikad on uue soojustuse viga või on süüdi hoopis keskküttesüsteemi paisupaak, mis asub laka peal ja annab soojust. Paak on kaetud kinni. Küll juhtub meil palju möödalaskmisi! Mis teie arvate?

Kas vahetada radiaatorid välja?

Edasine küsimus puudutab malmradiaatoreid. Maja on ehitatud 1968. a ja sel on üleni keldrikorrus, esimene ja teine korrus ja lakapealne. Kütmine toimub keldrist katla kaudu. Torud on nii keldris kui laka peal. Katel on korra vahetatud, torud ja radiaatorid algusest peale samad. Maja mõõdud on 11x8 m.

Nüüd on poes radiaatorite valik väga suur ja tahetaksegi vanad vanarauaks anda ja uued asemele. Mina olen skeptik nende uute plekist ja plastist radikate suhtes. Kas saaks neid torusid ja radikaid kuidagi seest puhastada, mida me kordagi selle aja jooksul pole teinud? Oleme ainult iga kütteperioodi alguses vahetanud vee. Või on

õigem vahetada radikad uute malmradikate vastu, mida pidi ka saada olema. Praegu lähevad radikad soojaks küll, aga kütta tuleb palju. Öösel me ei küta ja seepärast kaldumegi arvama, et meil peaksid ikka olema malmist radikad. Ja kas peaksime tellima ka uue projekti ning mis see võiks maksta?

Ette tänades Ellu Leppik

Vastab **Janno Tuisk**, diplomeeritud ehitusinsener

Ilma hoonet nägemata on väga raske öelda, millest võib olla tingitud jääpurikate tekkimine.

Te peaksite jälgima, milliste ilmastikuoludega need tekivad. Hiljem võiksite kontakteeruda kohaliku konstruktsiooni projekteerija või katuse paigaldajaga, kes siis aitaks leida jääpurikate tekkimise põhjused ja pakuks välja lahendused tekkinud probleemi kõrvaldamiseks.

Igal juhul on soovitatav kontrollida, kas lakas asuvad küttetrassi torud ja paisupaak on korralikult isoleeritud. Kui torud ja paisupaak on isoleeritud kivivillaga, tuleks veenduda, et talvel vill ei oleks niiske, st et isolatsiooni väliskiht on suhteliselt jahe.

Kirjast ei selgu, kas hoone välisfassaadi ka soojustati koos pööningu soojustamisega või mitte.

Malmradiaatorid ei ole iseenesest probleemiks, ent tuleb palju kütta. Samas ei tasu karta ka korralikke plekkradiaatoreid. Malmradiaatorid ei oma eriti suuremat soojustsalvestavat massi võrreldes alumiiniumradiaatoritega. Põhimõtteliselt sobivad mõlemad radiaatorid hoone kütmiseks.

Probleemiks võib olla igaaastane küttevee vahetus, kui küttesüsteemi täidetakse külma tarbevee trassist. Küttesüsteem on kinnine süsteem ning seal peaks kasutama töödeldud (pehmendatud) vett – st et veest peaks olema välja võetud rauaühendid. Kindlasti tasub teil tellida küttesüsteemi läbipesu, siis on näha, kui palju tuleb süsteemist välja sinna settinud sadet.

Kui teil küttetorud ei ole vahetatud või ei ole kõige paremas seisukorras, siis tuleb enne läbipesu arutada töö tegijaga ohtusid, mis võivad sellega kaasneda. Vene ajal ehitati küttesüsteemid reeglina mustadest gaasitorudest, mis võivad keevituste või ühenduskohtade juurest olla roostetanud ja nüüd võib seal sade takistada läbitilkumist. Pärast läbipesu võib hakata nendest kohtadest läbi tilkuma, aga seda ei pruugi ilmtingimata juhtuda.

Kui viimasel ajal peate palju rohkem kütma kui varem, siis on soovitatav võtta ühendust küttespetsialistiga, et leida sellele probleemile põhjus ja lahendus.

Projekti ei peaks enne probleemi selgumist tellima, kuna ei teie ega ka projekteerija ei tea probleemi põhjusi. Võib juhtuda, et pärast uue süsteemi väljaehitamist on tulemus sama kui praegu.

Kui hoone välispiirded ei ole renoveeritud (soojustatud), ei tasu ka küttesüsteemi renoveerimist kaaluda. Need on kõige otstarbekam teha koos või enne soojustada hoone ja vahetada välja (või renoveerida) aknad ning seejärel ehitada välja uus küttesüsteem.

Messid ja laadad

19.–20.04. Maamess Tartus
21.04 Istikute laat Elvas
27.–29.04. Aiandus; Interjöör Eesti Näituste Messikeskus Tallinnas
1.05. Kuusalu kihelkonna XII mailaat
11.–12.05. Aia- ja lillemess Tartus
11.–13.05. Luige kevad
12.05. Kevadlaat Varstus Võrumaal
12.05. Kanepi kevadlaat
12.05. Kose Heategevuslik Kevadlaat
12.05. Rapla kevadlaat-melumess
12.05. Saku kevadlaat
12.–13. Maardu linna kevadlaat
18.–20.05. Türi lillelaat
25.–26.05. Kuressaare Aiandus- ja lillepäevad
19.05. Seljametsa XIX Külalaat Paikuse vallas
20.05. Jakobsoni Talupäev Vaiatu pargis Torma vallas
26.05. Keila linna päev ja kevadlaat
27.05. Kevadlaat Kilingi-Nõmme Suveaias
27.05. Kevadmätas Avinurmes
1.–3.06. Jäneda Aia- ja Lillepäevad
2.06. Pootsi laat Pärnumaal
3.06. Iisaku VIII külalaat
8. –9.06. Pärnus Vallikääru aasal Hea Toidu Laat.
9.06. Aiapäev Tartu botaanika aias
9. –10.06. Pika tänava Käsitöölaat Rakveres
16.–17.06. Maarahva Laat Vastseliinas

KoduMaja

Väljaandja:
OÜ Saaremaa Raadio
Komandandi 1,
93 812 Kuressaare
Toimetaja Svea Aavik
svea@meiemaa.ee

Reklaamitoimetus,
kodumaja@meiemaa.ee
fax: 666 1890
Priit Rauniste
priit@meiemaa.ee
tel: 666 1899

Trükk: Printall.
Levi: Eesti Post Indeks 00894.

Kodumaja ilmub 6 korda aastas: veebruaris, aprillis, juunis, augustis, oktoobris, detsembris.
Aastatellimus maksab 4€.
Tellimusi saab vormistada aastaringselt, alatest järgmisest lehenumbrist, postkontorites üle Eesti.